

Prednosť majú chudobné kraje v chudobných štátoch. Ako Komisia delí eurofondy?

Väčšina peňazí z eurofondov sa aj po roku 2020 bude prerozdeľovať na základe relatívneho bohatstva euroregiónov. Avšak, zvyšuje sa váha ukazovateľov nezamestnanosti a úrovne vzdelania. Novinkou z dielne EÚ je kritérium klímy a migrácie. Slovenská republika bude mať aj na budúci rok takmer o štvrtinu menej finančných prostriedkov z eurofondov ako v súčasnom období. Aj táto skutočnosť vyplýva z návrhu budúcej politiky súdržnosti od Európskej komisie.

Presné sumy národných alokácií sú výsledkom matematického modelu pridelovania, ktorý Európska komisia prvýkrát zahrнула aj do tzv. návrhu ustanovení o fondoch EÚ. Vďaka aj tomuto opatreniu tak bude proces prerozdeľovania eurofondov transparentnejší ako v minulosti, pričom zároveň umožňuje pochopiť, ako európska exekutíva v prípade Slovenskej republiky dospela práve k sume 13,3 miliardy eur.

Najviac pre chudobné kraje v chudobných štátoch

Samotný model pridelovania financií z európskych zdrojov je realizovaný prostredníctvom tzv. berlínskej metódy. Jej korene siahajú do roku 1999, no jeho základný princíp sa dodnes významne nezmenil. Hlavným krité-

riom prerozdeľovania eurofondov je relatívne bohatstvo regiónov. Európska politika súdržnosti má prioritne odstraňovať rozdiely medzi bohatými a chudobnými regiónmi. Z toho dôvodu najviac financií smeruje do tých samospráv, ktoré najviac zaostávajú. Politika súdržnosti obsahuje celkovo 3 fondy. Ide o Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF), Európsky sociálny fond plus (ERDF+) a Kohézny fond (ERDF). Rozpočet týchto fondov na nasledujúcich 7 rokov sa má pohybovať na úrovni 373 miliárd eur.

Prvé dva menované sú tzv. štruktúrálné fondy, pričom ich prioritou je podpora hospodárskeho rastu a zamestnanosti v členských krajinách. Štáty z nich budú môcť čerpať zhruba 326 miliárd eur. Z tohto rozpočtu EK

necelých 10 miliárd eur vyčlenila pre Územnú kooperáciu, ktorá zastrešuje rôznorodé cezhraničné projekty. Zvyšných 316 miliárd eur už EK prideluje jednotlivým euroregiónom podľa výšky ich HDP. Najviac financií pripadá na tzv. menej rozvinuté regióny, ktorých HDP na obyvateľa je nižšie ako 75 % priemeru EÚ. Do tejto kategórie spadajú napríklad aj všetky slovenské regióny, okrem Bratislavy. O zákonitosti prerozdeľovania eurofondov hovorí aj Európsky dvor audítorov: „Chudobný región v chudobnej krajine dostáva viac, ako rovnako chudobný región v menej chudobnej krajine.“

Medzi novinkami ale budú aj „prémie.“ HDP už totiž nebude jediným alokačným kritériom. Medzi ďalšími ukazovateľmi budú aj problémy s vysokou nezamestnanosťou mladých, emisiami skleníkových plynov a migráciou. Regióny s týmito problémami budú mať nárok na vyplatenie špeciálnej finančnej čiastky.

Najmenšiu finančnú podporu z ERDF a ERDF+ získajú rozvinutejšie európske regióny, ktorých HDP na hlavu je nad úrovňou 90 % priemeru EÚ. Sem

EK radí aj napríklad oblasť Bratislavy. V ich prípade je rozhodujúci počet obyvateľov a niekoľko ďalších socioekonomických ukazovateľov ako napr. počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí či počet nezamestnaných osôb.

Európska komisia rozoznáva aj tzv. prechodné regióny. Slovenská republika v nej zatiaľ nemá zastúpenie. Rýchlosť približovania stredného a východného Slovenska k priemeru EÚ sa postupne spomalila. Ani v najbližších 7 rokoch sa tak zrejme žiadny slovenský región nedostane do tejto skupiny. Summa summarum v číselnom vyjadrení, Slovenská republika bude mať na základe tohto alokačného modelu k dispozícii 8,3 miliardy eur z EFRR a zhruba 2,5 miliardy eur z ESF+. Ďalších 235 miliónov eur SR dostane v rámci Európskej územnej spolupráce.

Polovičný Kohézny fond?

Financie z KF získavajú krajiny ako celok a nie ich regióny. Z jeho zdrojov pritom môžu čerpať iba členské krajiny EÚ, ktorých HDP je nižší ako 90 % priemeru celej únie. Sem sa radí celkovo 15 štátov, medzi ktorými patrí aj Slovensko. EK na roky 2021-2027 vyčlenila zhruba 47 miliárd eur. To je skoro o polovicu menej ako v súčasnom programovom období, čo sa stalo terčom kritiky zo strany kohéznych krajín. Tieto škrtky Brusel obhajuje slovami, že nové členské štáty už nepotrebnú veľké investície do dopravnej a environmentálnej infraštruktúry. Navyše EK toto zníženie vyrovnáva vyššími alokáciami z EFRR a ESF+ pre najchudobnejšie európske regióny. Slovenská republika tak dostane na ďalšie 7-ročné programové obdobie z KF cca 2,1 miliardy eur.

Záchranné siete a stropy

Táto nová politika výpočtu národných eurofondových balíkov ale môže spôsobiť, že niektoré krajiny prídu o veľkú časť financií. EK aj z tohto dôvodu zaviedla tzv. záchranné siete, aby prípadný prepad nebol príliš veľký. Tento mechanizmus vylučuje možnosť, aby prechodné regióny dostali menej, ako keby boli v kategórii rozvinutejších regiónov. Záchranné siete zmiernujú aj finančné dopady pre regióny, ktoré strácajú postavenie menej rozvinutého regiónu a presúvajú sa k tým prechodným.

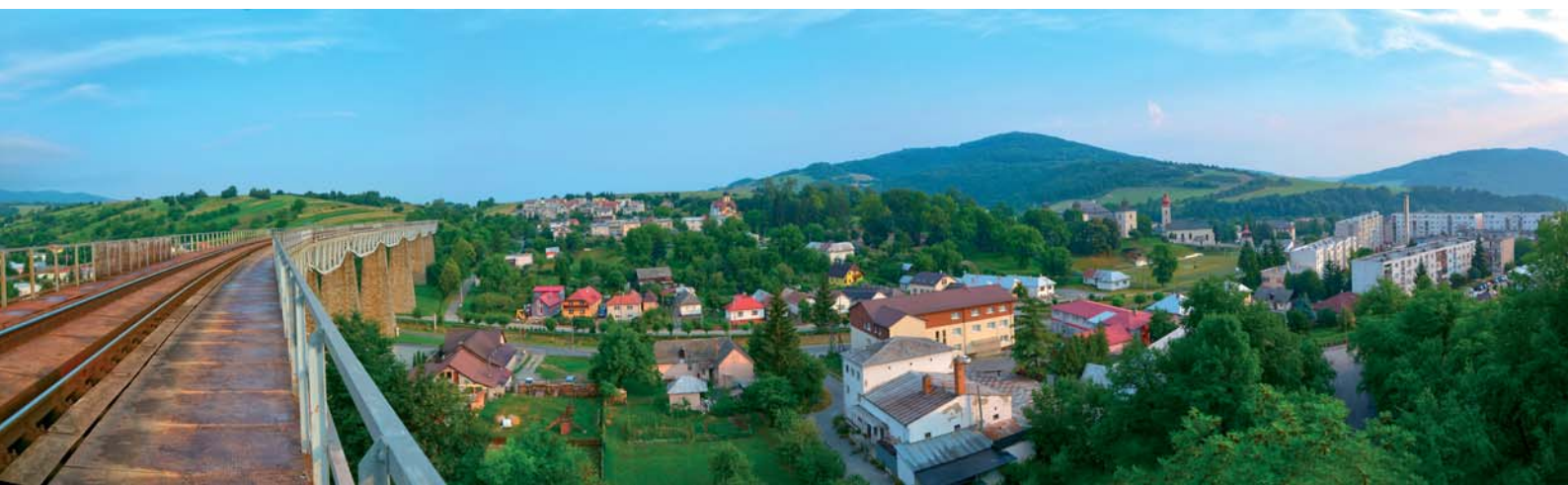
Hlavná záchranná sieť zaručuje, že štát nedostane menej ako 76 % prostriedkov vyčlenených na obdobie 2014-2020. Táto skutočnosť sa týka napríklad Českej republiky, Estónska, Litvy či Maďarska. Práve tieto štáty by si mali pohoršiť o maximálnu možnú mieru – 24 %. V opačných prípadoch sa budú ale uplatňovať tzv. stropy. Členský štát nemôže na ďalších 7 ro-

kov dostať viac ako 108 % dnešnej alokácie. V tomto kontexte sa hovorí o krajinách ako Bulharsko, Grécko či Rumunsko. EK upozornila, že existuje aj strop pre najbohatšie európske krajiny, ktoré si oproti súčasnému obdobiu nebudú môcť prilepiť vôbec.

Rokovania ešte prinesú zmeny

Členské krajiny ale budú ešte prirodzene rokovať o týchto skutočnostiach. Rovnako tak bude robiť aj slovenská vláda, ktorá sa v ďalšej fáze rokovaní bude pokúšať čo najväčšmi zmierniť znižovanie pridelených eurofondov. Ako uviedla Denisa Žiláková z Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu: „Všetkými možnými prostriedkami a na všetkých úrovniach bojujeme za to, aby bola vyššia.“ ■

Zdroj: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/prednost-maju-chudobne-kraje-v-chudobnych-statoch-ako-komisia-deli-eurofondy/>

V Únii najviac cestujú severania, Fíni a Švédci absolvujú až osem dovoleniek za rok

Slovenskí občania najčastejšie dovolenkujú doma, v Chorvátsku a v Českej republike. Obyvatelia Rumunska a Česka za dovolenky mňajú najmenej peňazí v Európskej únii. Naopak, Slováci si doprajú najdrahší oddych z krajín Vyšehradskej štvorky. Aj tieto údaje priniesol Eurostat. Okrem toho zistil, že až 62 % obyvateľov EÚ v minulom roku aspoň raz vycestovalo mimo štát svojho trvalého pobytu. Zo všetkých krajín Únie boli najscestovanejší občania Fínska. V krajine „tisícich jazier“ až 9 z 10 obyvateľov strávilo pár dní na dovolenke mimo svojho trvalého pobytu.

Vysoký podiel obyvateľov, ktorí absolvovali aspoň jeden výlet za rok mali aj Holanďania (86 %), Švédci, Luxemburčania a Česi (81-82 %). Naopak, najmenej cestujúcich za oddychom bolo v Rumunsku (27 %), Bulharsku (35 %) a Grécku (39 %). Analytička Poštovej banky Lucia Dovalová v tejto súvislos-

ti pripomína, že podiel Slovákov, ktorí boli minimálne na jednej dovolenke, bol vyšší ako celoeurópsky priemer (70 %). Zároveň SR má spomedzi krajín EÚ najväčšie zastúpenie cestujúcich vo veku 35-44 rokov (až štvrtinu). Najviac ľudí v dôchodkovom veku (nad 65 r.) využíva tento druh oddy-

chu vo Švédsku, Francúzsku, Nemecku a Dánsku

Najviac cestujú severania

Každý obyvateľ pochádzajúci zo Švédska a Fínska absolvoval v priemere až 8 výletov za rok, čo je najviac v celej EÚ. Zatiaľ čo Fíni preferovali skôr kratšie dovolenky (cca 3-4 noci), Švédci si dopriali v priemere o 2 noci viac. Rebríček TOP 3 uzatvárajú Dáni. Tí absolvovali v priemere 7 výletov za rok na zhruba 4 noci.

Eurostat poukazuje aj na finančnú stránku tejto štatistiky. Na základe výdavkov prepočítaných na 1 výlet v jednotlivých krajinách najviac boli ochotní utrátiť Švédci (780 eur) a Luxemburčania (762 eur). Nad 600 eur minuli aj Rakúšania, Dáni či Malťania. Celouňijný priemer je na úrovni 382 eur. Slováci v tejto súvislosti v priemere minuli za jednu dovolenku 247 eur. Na chvoste tejto štatistiky sa objavili Česi a Rumuni (cca 135 eur). ■

Zdroj: <https://euractiv.sk/section/socialna-politika/news/v-unii-najviac-cestuju-severania-fini-a-svedi-absolvuju-az-osem-dovoleniek-za-rok/>

Európania naďalej podporujú medzinárodný rozvoj

Medzi Európanmi aj naďalej existuje rozsiahla zhoda názorov v kontexte dôležitosti medzinárodnej kooperácie a rozvoja. Aj tieto údaje priniesol tohtoročný prieskum Eurobarometra o rozvojovej spolupráci Európskej únie. Z dát vyplýva, že takmer 9 z 10 občanov Únie uvádza, že rozvojová kooperácia je podľa ich názoru dôležitá na podporu ľudí v rozvojových krajinách. To len potvrdzuje trend zaznamenaný v posledných rokoch. Práve vďaka tomuto presvedčeniu je rozvojová spolupráca jednou z najpozitívnejšie vnímaných politík Európskej únie.

Na margo témy sa vyjadril aj Komisár pre medzinárodnú spoluprácu a rozvoj Neven Mimica: „Veľmi ma teší, že Európania naďalej veľmi intenzívne podporujú rozvojovú spoluprácu Únie a zhodujú sa na kľúčových prioritách, na ktorých v posledných rokoch pracujem: posilniť partnerstvá, napríklad s Afrikou; prehĺbiť náš záväzok vytvárať pracovné miesta; a prilákať viac súkromných investícií. Je to solídny základ na to, aby si Únia zachovala

svoju globálnu vedúcu úlohu a riešila významné pretrvávajúce problémy.“

Z výsledkov Eurobarometra ďalej vyplýva, že 3 zo 4 Európanov súhlasia s tým, aby EÚ posilnila svoje partnerstvo s Afrikou, a aby zvýšila svoje finančné investície s cieľom vytvárať pracovné miesta a zabezpečiť udržateľný rozvoj na oboch kontinentoch. Európania podporujú aj úsilie EÚ, ktoré je zamerané na posilnenie súk-

romných investícií do rozvojovej kooperácie.

Občania EÚ podporujú aj prácu zameranú na dosiahnutie spoločného globálneho programu v rámci cieľov udržateľného rozvoja. Za jeho kľúčové ciele respondenti označovali v tomto poradí: vzdelávanie, mier a bezpečnosť, vodu a hygienu, zdravie, potravinovú bezpečnosť a poľnohospodárstvo, hospodársky rast a zamestnanosť a ľudské práva. Viac než 7 z 10 opýtaných tvrdí, že finančná pomoc je účinným spôsobom riešenia neregulárnej migrácie, a rovnako veľký podiel oslovených súhlasí s názorom, že poskytovanie finančnej pomoci rozvojovým štátom prispieva k znižovaniu nerovnosti v týchto krajinách. Takáto pomoc je podľa Európanov účinným nástrojom na posilňovanie globálneho vplyvu Európskej únie vo svete. ■

Zdroj: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_19_6072

Študentská stáž v Informačnom centre Europe Direct Prešov

25. júna 2018 boli na obežnú dráhu úspešne vypustené štyri satelity systému Galileo. Do cieľa ich z európskeho kozmodrómu vo Francúzskej Guayane vyniesli nosné rakety Ariane-5. Od tohto dňa má Galileo vo vesmíre 26 satelitov a plne funkčný bude v roku 2020 s počtom 30 satelitov. S rekordnou presnosťou na 20 cm bude Galileo najpresnejším satelitným navigačným systémom na svete.

Od 1. septembra 2018 organizuje Informačné centrum Europe Direct Prešov program neplatených študentských stáží, ktorého cieľom je poskytnúť študentom vysokých škôl príležitosť spojiť teoretické vedomosti s praktickými skúsenosťami a umožniť im oboznámiť sa so základmi činností informačného centra, EÚ a európskych inštitúcií.

Čo táto stáž ponúka?

- prax v odbore
- možnosť lepšieho umiestnenia na trhu práce
- prepojenie teórie a praxe
- získanie nových znalostí a skúseností
- odborný dohľad interného mentora
- nadviazanie profesionálnych kontaktov

- zoznámenie sa s kultúrou a etiketou daného prostredia
- zdokonalenie sa v cudzom jazyku
- účasť na konferenciách
- pomoc pri príprave podujatí (spolu) organizovaných Europe Direct Prešov

Nutné predpoklady:

- záujem o dianie v Európskej únii
- prehľad o základoch fungovania EÚ, jej rozhodovacích procesoch a inštitúciách
- schopnosť pracovať s informačnými a komunikačnými technológiami

V prípade záujmu pošlite svoj životopis spolu s krátkym motivačným listom v slovenskom jazyku na adresu zac@sfpa.sk ■

Sieť informačných centier, dokumentačných centier a konferenčných prednášateľov je vo všetkých členských štátoch, aj v tom Vašom

Obráťte sa na vaše miestne informačné centrum Europe Direct v akomkoľvek úradnom jazyku EÚ a získajte:

- odpovede na otázky o vašich právach občana EÚ, o fondoch a pod.
- pozvánky na miestne informačné/kontaktné podujatia a o EÚ
- dokumenty a publikácie EÚ
- odporúčania na zdroje informácií
- kontakty na príslušné organizácie
- Obráťte sa na najbližšie európske dokumentačné centrum a získajte:
- prístup k oficiálnym publikáciám a dokumentom EÚ (v elektronickej

alebo tlačenej podobe)

- pomoc pri vyhľadávaní podrobných informácií o právnych predpisoch, politikách a inštitúciách EÚ
  - odborné školenia pre študentov zamerané na rešerš údajov súvisiacich s EÚ na výskumné účely
- Plánujete zorganizovať vo vašom okolí podujatie zamerané na EÚ? Nájdite odborného konferenčného prednášateľa EÚ (právnicki, konzultanti, akademici). ■

Viac info: https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_sk

KDE NÁS NÁJDETE?

Hlavná 11, 080 01 Prešov
europedirect@sfpa.sk
www.edpresov.sk

www.twitter.com/edpresov

www.facebook.com/edpresov

www.instagram.com/edpresov

Názory vyjadrené v diele vyjadrujú len názor autorov a Európska komisia nie je zodpovedná za prípadné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii. Vydané s podporou Európskej komisie. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.